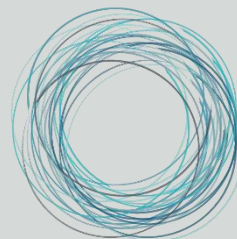

דיון שני
סוגיית המועמדים לעלייה השוהים
במחנות מעבר באתיופיה
31.12.19

למה פנימה

- לאחר מחאת צעירי קהילת העולים מאתיופיה שהתרחשה בקיץ 2019, יצרו צעירים מבני הקהילה קשר עם הנהגת התנועה ובקשו את עזרתנו בהתמודדות עם חווית הגזענות וההדרה אותה הם חווים.
- מדינת ישראל השקיעה מאמצים רבים בשינוי עמדות הציבור כלפי יהודים עולים מאתיופיה. חלקם נחלו הצלחה וחלקם נכשלו.
- על מדינת ישראל לאתר את הסיבות המרכזיות המעצימות את התחושות הקשות של בני הקהילה. פתרון יהווה בסיס מוצק לשינוי מערכת היחסים של בני הקהילה עם הממסד הישראלי בפרט ועם החברה הישראלית בכלל.
- אחת הסוגיות המרכזיות המעצימות את תחושת האפליה היא סוגיית הממתינים במחנות המעבר באתיופיה. סוגיה כאובה זו נמשכת שנים רבות.

'זרע ישראל' ו'ביתא ישראל'

העולים מאתיופיה נחלקו לשתי קבוצות: קבוצת 'ביתא ישראל' וקבוצת 'זרע ישראל' (המכונים "פלשמורה").

'ביתא ישראל'- יהודים ששמרו על יהדותם כל השנים באתיופיה.

- מנהגיהם שונים מהיהודים בעולם המערבי, שכן התורה שבעל פה לא הגיעה אליהם.
- עלייתם ההמונית לישראל התחילה באמצע שנות ה-80 במבצע "משה" והסתיימה בתחילת שנות ה-90 במבצע "שלמה".

'זרע ישראל'- יהודים בעברם אשר התנצרו על רקע מציאות פיזית וכלכלית קשה.

- קבוצה זו לא התקבלה ע"י הנוצרים באתיופיה וחיה כתת קבוצה נפרדת.
- בתחילת שנות ה-90 עם העלייה של 'ביתא ישראל' ארצה החל תהליך "שיבה ליהדות" בקרב קבוצת 'זרע ישראל'.
- יחסה של ממשלת ישראל ושל קהילת 'ביתא ישראל' לקבוצה זו אמביוולנטי לאורך שנים.

תמונת מצב

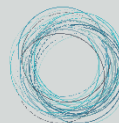

משפחות נקרעו מיקיריהן, רבים ממתנים בתנאים קשים לעלייה שהובטחה להם, תחושת אפליה

מסקנה: צורך ביצירת פתרון שיביא לסיום פרשה כואבת זו

התהליך

הצגת העמדות השונות

הצעתם לפתרון	אופן פעולתם	עמדתם בקשר לעלייה	פעילים בני הקהילה
עליית כל הממתינים בשתי הקהילות באופן מידי	פנייה לתקשורת, הפגנות, גיוס מובילי דעת קהל ואישי ציבור	תמיכה אקטיבית	
ביצוע החלטות ממשלה קודמות ועליית מרבית הממתינים	יצירת מנהיגות מקומית בקהילות, לימודי יהדות ועברית, גיוס חברי כנסת, קידום החלטות ממשלה	תמיכה אקטיבית	פעילים מרכזיים
ממעטים לעסוק בסוגיית העלייה, אך פועלים לגיור אלה שעולים	אחת לתקופה אחד הרבנים מתבטא בנושא (בשנים האחרונות פחות)	התנגדות שקטה	הרבנות
העברת האחריות לנבחרי הציבור	התמהמהות בביצוע החלטות הממשלה	התנגדות שקטה	פקידי הממשלה
פועלים בהתאם ללחץ הפוליטי המופעל מהפעילים	מקדמים הצעות לסדר יום, דיוני וועדות והצעות חוק בנושא	תמיכה	חברי כנסת
העלאת כל השבים אל היהדות לאחר או במקביל לגיורם	פגישות עם אנשי דת, קידום גיור של קבוצת הממתינים, התבטאות תקשורתית	תמיכה	הציונות הדתית

טענות הצדדים

טענתם כלפי הצד השני

אופן העלאת הממתינים ממחיש את הגזענות - קביעת מכסות, העלאה איטית, לא מכירים בשיבתם ליהדות	פעילים בני הקהילה
הממשלה נמנעת מביצוע החלטותיה, קיים משבר הומונטרי, משפחות נקרעות מיקירהם	פעילים מרכזיים
אינם יהודים על פי ההלכה ולכן אין הצדקה להמשיך בתהליכי שיבה ליהדות ובטח שלא עלייה	הרבנות ומתנגדי 'ביתא ישראל'
משבר אמון- הובטח בכל פעם שזאת העלייה האחרונה, מדובר בחסד ולא בזכות	פקידי הממשלה
מדובר בשבים ליהדות שמחרפים נפשם לשמור על יהדותם	הציונות הדתית

התבטאות דתית בנושא

ולגבי יהדותם, נחשוב לנו בספק, ויש להצריכם גירות אמיתי. אבל גם קודם גירותם יש מצוה להצילם משמד ומסכנה כדין כל ישראל, ש"ספק נפשות להקל", גם שכאן הספק הוא בעצם ייחוסם כיהודים וגם יש לידע שאפילו אם לדינא אינם יהודים, מ"מ מאחר שחושבים שהם יהודים, ומוסרים נפשם על יהדותם, מחויבים להצילם... ומאד הצטערתי על מה ששמעתי שיש כאלו שמונעים מלקרבו בענייני רוחניות, וגורמים ח"ו שיהיו אבודים מדת יהודי. ונראה לי שכך נוהגים רק משום שצבע עורם הוא שחור.

(הרב משה פיינשטיין)

אחריות הפעילים למצב

הצגת הנושא במלואו מחייבת גם דיון מעמיק באשר לאופן התנהלותם של הפעילים למען בני הפלשמורה. תמיכתם ללא סייג בכל מי שרואה עצמו נמנה עם הזכאים לעלות לישראל, סופה שהיא פוגעת גם בהם. בעניין זה ראוי לתהות לגבי מקומם של אלה בעידוד תושבי כפרים לנטוש את בתיהם ולהגיע בהמוניהם למחנות בגונדר ובאדיס-אבבה. כמסתבר, רבים מהם אינם עונים לקריטריונים של זכאות עלייה לישראל וסופם למפח נפש לאחר שנות המתנה מרובות.

(האגודה הישראלית למען יהודי אתיופיה, 2008)

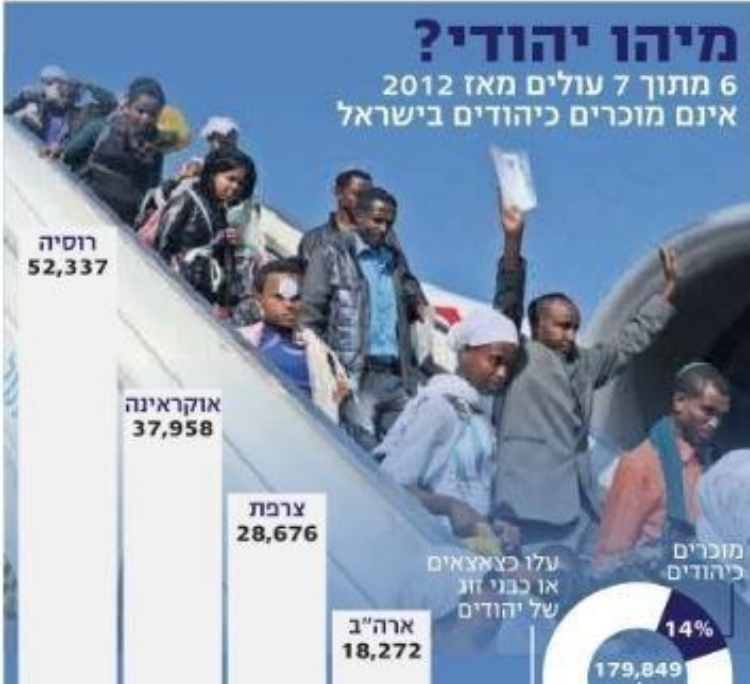

מדיניות הממשלה - 'זרע ישראל'

- ממשלת ישראל נמנעת מדיון העומק בהקשר למדיניות הגירה וחוק השבות.
- הממתינים באתיופיה אינם זכאיי חוק השבות כיוון שהקשר היהודי שלהם איננו לפי דור שלישי (או רביעי).
- הממשלה התמודדה עם העולים באמצעות החלטות ממשלה תחת "חוק הכניסה". החלטות אלה יכלו להתגבר על שאלות של יהדות ולקבוע מכסות למהגרים (וכן לאפשר הטבות מותאמות).
- תהליכי עליית הממתינים עד כה התנהלו בהתאם לקריטריונים שהממשלה גיבשה, אלה אפשרו עלייה של כמה מאות - כמה אלפים.
- לאחר תקופה מתגבשת בקהילות קבוצה נוספת וכך הקריטריונים משתנים/מתרחבים.
- הממשלה מתבססת בהחלטותיה על מפקד אפרתי (1999) שנערך ע"י ארגונים חברתיים.

המצב האבסורדי

חשיפה רוב מוחלט של העולים מאז 2012 מוגדרים כלא יהודים

עולים עם סימן שאלה

רק 14% מהעולים בשמונה השנים האחרונות מוגדרים כיהודים, כך עולה מנתונים רשמיים של משרד הפנים • המשמעות: מאות אלפים שעלו ארצה כבני דת משה, לא יכולים להינשא

רחות ישראלית בשנים האחרונות מכוח חוק הש"ב ות"ס בעצמם בני העם היהודי, כעוד 86% הם הסרי דת או בני דתות אחרות שעלו ארצה כצאצאים או כבני זוג של יהודים.

קובי נחשוני
מאות אלפי ישראלים מחכים לניו, והב"ר

- עשרות אלפי עולים מגיעים ארצה מידי שנה, רובם המכריע אינם יהודים לפי ההלכה, אבל כן לפי חוק השבות.
- הממתינים באתיופיה מקיימים חיים יהודיים דתיים ואינם זכאי עלייה.
- התמונה ממחישה את העמדות בציבור בהקשר ליהדותם של העולים מאתיופיה.

מצע לדיון

הממשלה
מסתמכת על
פעולות של
גורמים לא
רשמיים

ממשלות ישראל
לא גיבשו מדיניות
סדורה ביחס
לממתנים לעלייה
מאתיופיה

הגורם המרכזי
להתעצמותה של
הבעיה הוא העדר
אחריות וניהול
של המדינה

דחיית הבעיה
מגדילה את
המורכבות
(לידות ונישואין)

חוסר אמון בין
הצדדים

הממשלה
נתונה ללחצים
פוליטיים

